

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології

Кафедра психології

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
КРУГЛОГО СТОЛУ

**«СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

Видавництво
«Юридика», 2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, перший проректор Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

Цільмак Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Геращенко Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гурін Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Джежик Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Самара Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов Вячеслав Абдуллайович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Юлія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори.

С 916 Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів Круглого столу присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.) / за заг. ред. М. Р. Аракеяна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 160 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

ISBN 978-617-8182-85-4

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Круглого столу «Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи» присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.).

УДК 159.98:340(049.2)

КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНОГО ПСИХОЛОГА

В умовах сучасного суспільства, що характеризується підвищеною конфліктогенністю, особливої актуальності набуває проблема формування конфліктологічної компетентності фахівців, діяльність яких безпосередньо пов'язана з вирішенням конфліктів. Юридичний психолог, працюючи на перетині правової та психологічної сфер, постійно стикається з конфліктними ситуаціями різного рівня складності, що вимагає від нього високого рівня професійної підготовки у сфері конфліктології.

Конфліктологічна компетентність юридичного психолога являє собою інтегративну характеристику фахівця, що включає систему теоретичних знань про природу конфлікту, практичних умінь управління конфліктними ситуаціями та особистісних якостей, необхідних для конструктивного вирішення конфліктів. Особливість формування цієї компетентності у юридичних психологів полягає в необхідності врахування специфіки правового контексту їхньої професійної діяльності.

Структура конфліктологічної компетентності юридичного психолога включає когнітивний, операційно-діяльнісний та особистісний компоненти. Когнітивний компонент передбачає наявність системних знань про природу конфліктів, їх види, динаміку розвитку, стратегії вирішення, а також розуміння правових аспектів конфліктних ситуацій. Операційно-діяльнісний компонент включає практичні навички діагностики конфліктів, медіації, переговорів та інших форм конструктивного вирішення конфліктних ситуацій. Особистісний компонент охоплює такі якості як емоційна стійкість, емпатія, толерантність, комунікативна компетентність.

Формування конфліктологічної компетентності майбутніх юридичних психологів повинно базуватися на інтеграції теоретичної та практичної підготовки. Теоретична підготовка має включати вивчення основ конфліктології, юридичної психології, медіації та альтернативного вирішення спорів. Практична підготовка повинна здійснюватися через систему тренінгів, практичних занять та супервізій, де студенти можуть відпрацювати навички роботи з конфліктами в умовах, наближених до реальних.

Особливу увагу слід приділити розвитку здатності юридичних психологів працювати з правовими конфліктами, які мають свою специфіку та вимагають розуміння як психологічних, так і юридичних аспектів ситуації. Важливим компонентом підготовки є формування навичок медіації, які дозволяють ефективно сприяти досягненню взаємоприйнятних рішень у конфліктних ситуаціях.

Експериментальні дослідження показують, що найбільш ефективними методами формування конфліктологічної компетентності є інтерактивні форми навчання: кейс-стаді, рольові ігри, тренінги з використанням відеозаписів реальних конфліктних ситуацій, супервізії досвідчених фахівців. Важливим елементом є також розвиток рефлексивних навичок, що дозволяють аналізувати власний досвід роботи з конфліктами та вдосконалювати свою професійну майстерність.

У процесі формування конфліктологічної компетентності необхідно враховувати сучасні тенденції розвитку конфліктології та юридичної психології, зокрема, появу нових форм конфліктів (кіберконфлікти, конфлікти в соціальних мережах), розвиток онлайн-медіації, використання технологій штучного інтелекту в аналізі конфліктних ситуацій.

Оцінка рівня сформованості конфліктологічної компетентності повинна здійснюватися комплексно, з використанням різноманітних методів: тестування теоретичних знань, оцінка практичних навичок через вирішення кейсів, спостереження за роботою студента в реальних або змодельованих ситуаціях, аналіз портфоліо практичних досягнень.

Досвід показує, що високий рівень конфліктологічної компетентності дозволяє юридичним психологам не тільки ефективно вирішувати професійні завдання, але й сприяє

їх професійному та особистісному розвитку, запобігає професійному вигоранню, підвищує задоволеність роботою.

Таким чином, конфліктологічна компетентність є ключовим компонентом професійної підготовки юридичних психологів, що вимагає системного підходу до її формування та постійного вдосконалення відповідно до вимог сучасної практики. Подальші дослідження в цій сфері мають бути спрямовані на розробку інноваційних методів навчання, вдосконалення системи оцінювання та створення ефективних моделей супервізії для підтримки молодих фахівців.

Список використаних джерел

1. Шмаленко Ю. І. Медіація як інституціональне явище в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: магістерська дис.: 054 «Соціологія». Київ, 2024. 109 с.

2. Шмаленко Ю. І. Медіація як ключовий інструмент соціальної стабільності: діяльність та вплив на сучасне суспільство. *Поліцейська медіація як інструмент захисту прав та інтересів громадян*: матер. III Міжнар. наук.-практич. конф. (20 вересня 2023 р.). Одеса, 2023. С. 115–116.

3. Shmalenko, I., Mitina, O., & Kudelina, O. (2019). Genesis and legal regulation of Mediation institute in Ukraine. *The Asian International Journal of Life Sciences*, 21 (1), 1–13.

Ключові слова: конфлікт, медіація, конфліктологічна компетентність, професійна підготовка, юридичний психолог.

Keywords: conflict, mediation, conflict competence, professional training, legal psychologist.

Фартух Олена Олегівна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ АДАПТАЦІЇ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	124
Цимбал Аліна Юріївна РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ФОРМУВАННІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	127
Цільмак Олена Миколаївна ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.....	131
Чачко Світлана Леонідівна ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ КУРСАНТІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ В УКРАЇНІ	134
Чередник Катерина Віталіївна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ КОНФЛІКТНИХ ВІДНОСИН У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	137
Чумаченко Василина Ігорівна ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ У ВИРОБНИЧИХ КОЛЕКТИВАХ	141
Шмаленко Юлія Іванівна КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	144
Ягодкін Вадим Вікторович, Дудник Руслан Миколайович ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА В УСТАНОВІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....	147